

3. Бачинін В. А. Філософія права: словник / В. А. Бачинін, В. С. Журавський, М. І. Панов. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. – 408 с.

4. Стовба О. В. Право і час: монографія / О. В. Стовба. – Х.: Тім Пабліш Груп, 2016. – 368 с.

Антипова Аліна Костянтинівна,
курсант факультету підготовки фахівців для
підрозділів стратегічних розслідувань
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЖІНОК-ЗЛОЧИННИЦЬ

Згідно зі стереотипами, усталеними в українському суспільстві, жінки мають бути тихими, милими, спокійними. Жінки вважаються берегинями сім'ї, тому вчиненні ними злочини суспільство сприймає достатньо важко. Ми звикли бачити жінку доброю та лагідною, проте проблема правопорушень, вчинених жінками, на сьогодні набуває все більшої актуальності.

Саме тому слід зазначити, що жінки як правопорушниці вчиняють дуже різноманітні злочини. Так, згідно зі статистичними даними, серед усіх обманів покупців 80% були вчиненні жінками, шахрайство – 41 %; вбивство – 12 %; грабіж – 8 %; заподіяння тяжких тілесних ушкоджень – 7 %; розбій – 6 %; злочини з необережності – 5 % (з них автотранспортні – 2 %) [4]. Ця статистика наводить на сумні роздуми, адже жінці належить роль виховання дітей, але чи може мати, яка чинить правопорушення, не керується законом, або відбула тюремне ув'язнення, виховати законослухняного громадянина?

Отже, можемо констатувати, що правопорушення вчиненні жінками – це глобальна проблема сьогодення, адже вони не лише самі порушують закон, але й подають негативний приклад молодшому поколінню. Саме тому правопорушення серед жінок мають тяжкі соціальні наслідки.

З точки зору психології, жінки-злочинниці характеризуються виникненням певних змін структурі особистості. Насамперед, змінюються їхні цінності, потреби, схильності та переконання. Їм притаманні такі негативні риси, як: жорстокість, гнів, злість на себе та оточення, жадібність, домінування негативних емоційних станів. При цьому слід розглядати формування злочинної спрямованості в залежності від типу злочинної діяльності, яку здійснює жінка. У цьому аспекті можна говорити про особи: вбивці, хуліганки, шахрайки, хабарниці, кишенькової злодійки та ін.

Як вже зазначалося, особистість жінки-злочинниці деформується під впливом особистісних властивостей та негативних

обставин середовища. Дослідник В. Ф. Пирожков пропонує виділяти наступні види деформації:

- 1) дефекти індивідуальної правосвідомості;
- 2) патологія сфери потреб особистості;
- 3) дефекти в особистісних установах;
- 4) дефекти психічного розвитку [6, с. 17-18].

Згідно з результатами дослідження іншого вченого – С. Нікітенка, жінки-злочинниці найчастіше визначали свою роль у злочинах як співучасть. Проведене ним опитування свідчить, що 20,8 % жінок оцінюють свою участь у злочині як пасивне виконавство, 15,3 % називають себе організаторами злочинів і злочинних груп. Якщо ж враховувати тих жінок, які були ініціаторами злочинної діяльності та підбурювачками (8,9 і 3,0 % відповідно), можна зробити висновок, що серед жінок, які беруть участь у корисливих на насильницьких злочинах, 65% вже не задовольняються другорядними ролями приховувачок, пособниць і збувальниць краденого, як це було раніше, а навпаки – прагнуть зайняти активну позицію [5].

Розглядаючи статистику правопорушень за останні п'ять років, можна стверджувати, що поряд із «традиційними» злочинами, що вчиняються неповнолітніми жінками, з'явилися нові форми злочинної поведінки, а саме:

- організоване здирицтво;
- наркобізнес;
- групові злочини.

Так, на сьогодні кількість групових злочинів, вчинених неповнолітніми жінками, складає 96 % від загального числа притягнутих до відповідальності. Насамперед це можна пояснити тим, що неповнолітні жінки-правопорушниці в силу вікових особливостей мають потребу у групуванні, а злочини, які важко вчинити поодиночі, психологічно легше вчинити у складі злочинної групи [4, с. 10]. Серед дорослих жінок-злочинниць кількість групових злочинів зменшується і складає близько 26 % від загального числа притягнутих до відповідальності [1].

Фізична слабкість жінки зумовлює її схильність до вчинення злочинів певним способом. Так, для жінки нетиповим є чинення тиску, яке межує з відкритою конфронтацією. Більш прийнятними є способи взаємодії, які не вимагають фізичної сили та особливої спритності. Наприклад, жінки скоюють крадіжки без застосування насильства і спеціальних технічних засобів, вчиняють вбивства без свідків, або за їх мінімальної кількості (часто вбивство є наслідком провокаційної протиправної поведінки іншої сторони) [3, с. 23]. Цілком логічно, що жінка є більш уразливою під час нападу з боку чоловіка. Почуваючись не захищеною, вона може шукати порятунку у сильної особи, відчуваючи соціально-психологічну залежність від неї. Фізична слабкість жінки також є фактором, що зменшує її опір при затриманні, знижує ризик втечі з-під варті або із закладів, які виконують функцію

покарання. Зазвичай, жінки, що знаходяться у виправній установі, менше порушують режимні вимоги.

Висновок. На сьогодні проблема злочинності серед жінок викликає тривогу з боку суспільства, насамперед це пов'язано з їх усталеною гендерною роллю та суспільними очікуваннями. Саме жінки виховують дітей та вкладають в них основні цінності. Тож говорячи про жінок, ми повинні більше уваги приділяти їх захисту та створювати спеціальні превентивні заходи, котрі б зменшили рівень жіночої злочинності.

Останнім часом простежується тенденція, коли жінки, попри гендерні стереотипи, вдаються до більш активних ролей при скоєнні злочину, а сфера їх злочинних інтересів стає дедалі ширшою.

Жінки через свою високу емоційність та менший рівень фізичної сили у порівнянні з чоловіками більш психологічно вразливі, тому в певних критичних ситуаціях можуть зазнати деформації особистості, яка призводить до формування злочинної направленості. Тож необхідно робити усе можливе для зменшення рівня криміналізованості серед жінок.

Список використаних джерел

1. Голіна В. В., Головкін Б. М. Кримінологія: Загальна та Особлива частини: навчальний посібник. Х. : Право, 2014. 513 с.
2. Мартиросова М. М. Преступность несовершеннолетних женского пола, ее причины и организация предупреждения органами внутренних дел: Дисс... канд. юрид. наук. М., 1993. 187 с
3. Меркулова В. О. Жінка як суб'єкт кримінальної відповідальності: монографія. Вид. 2-е. Одеса : НДРБВ ОЮІ НУВС, 2003. 281 с.
4. Надьон О. Жіноча злочинність: деякі особливості розслідування справ. URL: <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/1111/%CD>.
5. Нікітенко С. В. Корисливі та корисливо насильницькі злочини, які скоюють жінки. Право і безпека. 2004. № 3. С. 91–96.
6. Пирожков В. Ф. Криминальная психология. М. : Ось-89, 2001. 185 с.

Антіпова Ольга Петрівна,

старший науковий співробітник відділу підготовки навчально-наукових видань Національної академії внутрішніх справ, кандидат філософських наук, старший дослідник

ПАНДЕМІЯ–2020: БІОПОЛІТИЧНИЙ ВИМІР

Одним з ключових чинників вияву негативних тенденцій глобального характеру на сучасному етапі є оголошена на початку 2020 року пандемія, спричинена поширенням хвороби COVID-19.